

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

LƯƠNG NGỌC SƠN

**NGHIÊN CỨU VÀ ĐỀ XUẤT MỘT SỐ GIẢI PHÁP
NHẪM NÂNG CAO HIỆU QUẢ PHÒNG CHÁY
VÀ CHỮA CHÁY RỪNG TẠI HUYỆN
LỤC YÊN, TỈNH YÊN BÁI**

LUẬN VĂN THẠC SĨ LÂM HỌC

THÁI NGUYÊN, 2015

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

LƯƠNG NGỌC SƠN

**NGHIÊN CỨU VÀ ĐỀ XUẤT MỘT SỐ GIẢI PHÁP
NHẪM NÂNG CAO HIỆU QUẢ PHÒNG CHÁY
VÀ CHỮA CHÁY RỪNG TẠI HUYỆN
LỤC YÊN, TỈNH YÊN BÁI**

**Ngành: Lâm học
Mã số: 60.62.02.01**

LUẬN VĂN THẠC SĨ LÂM HỌC

Giảng viên hướng dẫn: TS. Nguyễn Văn Thái

THÁI NGUYÊN, 2015

LỜI CẢM ƠN

Luận văn này được hoàn thành tại Trường Đại học Nông Lâm – Trường Đại học Thái Nguyên theo chương trình Đào tạo Thạc sĩ Lâm nghiệp khóa học 2014 - 2015.

Trong quá trình học tập và hoàn thành luận văn, tác giả đã nhận được sự quan tâm, giúp đỡ của Khoa Sau đại học cũng như của các thầy giáo, cô giáo Khoa Lâm nghiệp, Trường Đại học Nông Lâm – Trường Đại học Thái Nguyên, Chi cục Lâm nghiệp tỉnh Yên Bái, Hạt kiểm lâm huyện Lục Yên. Nhân dịp này tác giả xin chân thành cảm ơn về sự giúp đỡ quý báu đó.

Trước hết, tác giả xin bày tỏ lòng cảm ơn chân thành tới thầy giáo TS. Nguyễn Văn Thái - người hướng dẫn khoa học, đã trực tiếp hướng dẫn, tận tình giúp đỡ, truyền đạt những kiến thức quý báu và dành những tình cảm tốt đẹp cho tác giả trong suốt thời gian thực hiện luận văn.

Tác giả xin cảm ơn, Hạt kiểm lâm huyện Lục Yên đã tạo điều kiện về mọi mặt để tôi có thể hoàn thành đề tài.

Mặc dù đã cố gắng nhiều nhưng do điều kiện hạn chế về thời gian, kinh phí và trình độ nên luận văn không thể tránh khỏi những thiếu sót nhất định. Tôi kính mong nhận được những ý kiến đóng góp quý báu của các nhà khoa học, các thầy giáo cô giáo và bạn bè đồng nghiệp để luận văn được hoàn thiện hơn.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày 15 tháng 10 năm 2015

Tác giả

Lương Ngọc Sơn

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và không sao chép. Tôi cũng xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Một lần nữa, tôi xin khẳng định về sự trung thực của lời cam kết trên.

Thái Nguyên, ngày 15 tháng 10 năm 2015

Tác giả

Lương ngọc Sơn

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	i
1. Đặt vấn đề	1
2. Mục tiêu của đề tài.....	3
2.1. Mục tiêu chung.....	3
2.2. Mục tiêu cụ thể.....	3
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	3
3.1. Đối tượng nghiên cứu	3
3.2. Phạm vi nghiên cứu	3
4. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	4
4.1. Ý nghĩa khoa học.....	4
4.2. Ý nghĩa thực tiễn của đề tài	4
Chương 1. TỔNG QUAN VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU.....	5
1.1.1. Trên thế giới.....	5
1.1.1.1. Nghiên cứu về bản chất của cháy rừng.....	6
1.1.1.2. Nghiên cứu về phương pháp dự báo nguy cơ cháy rừng.....	7
1.1.1.3. Nghiên cứu về công trình phòng cháy rừng.....	11
1.1.1.4. Nghiên cứu về biện pháp phòng và chữa cháy rừng	12
1.1.1.5. Nghiên cứu về phương tiện phòng cháy và chữa cháy rừng.....	13
1.1.2. Ở Việt Nam.....	14
1.1.2.1. Nghiên cứu về phương pháp dự báo nguy cơ cháy rừng.....	14
1.1.2.2. Nghiên cứu về các công trình phòng cháy rừng.....	18
1.1.2.3. Nghiên cứu về giải pháp kỹ thuật lâm sinh phòng cháy rừng.....	20
1.2.1. Đặc điểm về điều kiện tự nhiên	24
1.2.1.1. Vị trí địa lý, ranh giới.....	24
1.2.1.2. Địa hình, địa thế.....	24
1.2.1.3. Khí hậu.....	25
1.2.1.4. Sông suối, thủy văn.....	26
1.2.1.6. Đánh giá chung về điều kiện tự nhiên	28
1.2.2. Kinh tế - xã hội.....	28
1.2.2.1. Dân số, dân tộc, lao động.....	28
1.2.2.2. Thực trạng phát triển kinh tế	29
1.2.2.3. Cơ sở hạ tầng.....	32

1.2.3. Nhận xét và đánh giá chung.....	34
Chương 2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	36
2.1. Nội dung nghiên cứu	36
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	36
2.2.1. Phương pháp luận	36
2.2.2. Phương pháp thu thập số liệu	38
2.2.2.1. Phương pháp kế thừa số liệu	38
2.2.2.2. Phương pháp điều tra thực địa.....	39
2.2.2.3. Phương pháp điều tra vật liệu cháy	40
2.2.3. Phương pháp xử lý số liệu.....	41
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	42
3.1. Hiện trạng tài nguyên rừng và đặc điểm vật liệu cháy tại huyện Lục Yên, tỉnh Yên Bái.....	42
3.1.1. Hiện trạng tài nguyên rừng và đất rừng huyện Lục Yên	42
3.1.2. Đặc điểm vật liệu cháy tại khu vực nghiên cứu	53
3.1.2.1. Thành phần và khối lượng vật liệu cháy dưới các trạng thái rừng.....	53
3.1.2.2. Độ ẩm tự nhiên của vật liệu cháy ở dưới các trạng thái rừng	55
3.2. Phân tích ảnh hưởng của các yếu tố tự nhiên, kinh tế - xã hội đến cháy rừng trên địa bàn huyện Lục Yên, tỉnh Yên Bái.....	57
3.2.1. Ảnh hưởng của các yếu tố tự nhiên	58
3.2.1.1. Vị trí địa lý, phạm vi ranh giới.....	58
3.2.1.2. Địa hình.....	58
3.2.1.3. Khí hậu, thủy văn.....	59
3.2.2. Ảnh hưởng của các yếu tố kinh tế - xã hội	60
3.2.2.1. Đặc điểm về kinh tế	60
3.2.2.2. Phân bố dân cư, dân tộc, lao động.....	61
3.2.2.3. Yếu tố xã hội	61
3.3. Đánh giá thực trạng công tác phòng cháy, chữa cháy rừng tại địa bàn huyện Lục Yên, tỉnh Yên Bái.....	63
3.3.1. Bộ máy và công tác tổ chức chỉ đạo thực hiện nhiệm vụ PCCC.....	63
3.3.2. Kết quả thực hiện nhiệm vụ phòng cháy	67
3.3.3. Các biện pháp phòng cháy rừng đã thực hiện	68
3.3.3.1. Về công tác tuyên truyền giáo dục	68
3.3.3.2. Công tác dự báo cháy rừng	69
3.3.3.3. Xác định các vùng trọng điểm cháy rừng	70

3.3.3.4. Biện pháp kỹ thuật lâm sinh.....	70
3.3.3.5. Trang thiết bị, công trình phòng cháy.....	70
3.3.3.6. Xây dựng, tổ chức lực lượng chữa cháy rừng.....	70
3.3.3.7. Về công tác tập huấn diễn tập PCCCR.....	71
3.4. Phân tích điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội, thách thức và bài học kinh nghiệm trong công tác phòng cháy, chữa cháy rừng tại huyện Lục Yên.....	71
3.4.1. Phân tích SWOT.....	71
3.4.1.1. Điểm mạnh.....	71
3.4.1.2. Điểm yếu.....	72
3.4.1.3. Cơ hội.....	72
3.4.1.4. Thách thức.....	73
3.4.2. Bài học kinh nghiệm.....	75
3.5. Đề xuất một số giải pháp nâng cao hiệu quả phòng cháy, chữa cháy rừng tại huyện Lục Yên, tỉnh Yên Bái.....	77
3.5.1. Về công tác tổ chức.....	79
3.5.2. Về Thể chế.....	81
3.5.3. Tuyên truyền, tập huấn và diễn tập PCCCR.....	82
3.5.4. Xây dựng các công trình phòng cháy, trang thiết bị chữa cháy rừng.....	83
3.5.5. Giải pháp làm giảm vật liệu cháy bằng thủ công.....	84
3.5.6. Giải pháp xã hội hoá nghề rừng.....	84
KẾT LUẬN, TỒN TẠI VÀ KIẾN NGHỊ.....	86
1. Kết luận.....	86
2. Tồn tại.....	88
3. Kiến nghị.....	88
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	89
I. Tài liệu tiếng Việt.....	89
II. Tài liệu tiếng nước ngoài.....	90
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Viết tắt	Viết đầy đủ
LSNG	Lâm sản ngoài gỗ
QĐ	Quyết định
VLC	Vật liệu cháy
OTC	Ô tiêu chuẩn
UBND	Ủy ban nhân dân
TTg	Thủ tướng
BCĐ	Ban chỉ đạo
BVR	Bảo vệ rừng
QLBVR	Quản lý bảo vệ rừng
QĐ	Quyết định
PCCCR	Phòng cháy chữa cháy rừng

DANH MỤC CÁC BẢNG

	Trang
Bảng 1.1. Phân cấp nguy cơ cháy rừng theo chỉ số I.....	8
Bảng 1.2. Phân cấp cường độ cháy theo Byram	9
Bảng 1.3. Phân cấp cháy rừng Thông theo chỉ tiêu P (Quảng Ninh)	15
Bảng 1.4. Chỉ số P mới sau khi đã nhân với hệ số gió	16
Bảng 1.5. Cấp cháy cho rừng Thông của Việt Nam (theo A. N. Cooper, 1991)	16
Bảng 3.1. Hiện trạng tài nguyên rừng và đất rừng huyện Lục Yên.....	42
Bảng 3.2. Diện tích rừng trồng theo đơn vị hành chính xã và theo loài cây trồng	46
Bảng 3.3. Thành phần và khối lượng vật liệu cháy dưới các trạng thái rừng.....	54
Bảng 3.4. Độ ẩm tự nhiên của vật liệu cháy dưới một số trạng thái rừng.....	56
Bảng 3.5. Thống kê những nguyên nhân gây cháy rừng trên địa bàn nghiên cứu....	62
Bảng 3.6. Cơ cấu tổ chức bộ máy điều hành của Ban chỉ đạo cấp huyện.....	66
Bảng 3.7. Cơ cấu bộ máy điều hành của BCD cấp xã.....	66
Bảng 3.8. Các công việc ưu tiên và những biện pháp giảm thiểu tối đa số vụ cháy, thiệt hại do cháy rừng gây ra	78

DANH MỤC CÁC HÌNH

	Trang
Hình 2.1. Sơ đồ các bước nghiên cứu của đề tài.....	37
Hình 3.1. Hiện trạng tài nguyên rừng và đất rừng phòng hộ huyện Lục Yên.....	43
Hình 3.2. Hiện trạng tài nguyên rừng và đất rừng sản xuất huyện Lục Yên	44
Hình 3.3. Phân bố diện tích rừng phòng hộ và rừng sản xuất huyện Lục Yên	44
Hình 3.4. Diện tích rừng phòng hộ và rừng sản xuất phân theo đơn vị hành chính xã	45
Hình 3.5. Phân bố diện tích các loài cây trồng rừng trên địa bàn nghiên cứu	47
Hình 3.6. Phân bố diện tích rừng Keo tai tượng theo đơn vị hành chính xã	48
Hình 3.7. Phân bố diện tích rừng Mỡ theo đơn vị hành chính xã.....	48
Hình 3.8: Phân bố diện tích rừng trồng Quế theo đơn vị hành chính xã.....	49
Hình 3.9. Thành phần và khối lượng vật liệu cháy dưới các trạng thái rừng	55
Hình 3.10. Độ ẩm tự nhiên của vật liệu cháy ở các trạng thái thảm thực vật.....	57
Hình 3.11. Sơ đồ Ban chỉ đạo phòng cháy chữa cháy rừng của huyện Lục Yên.....	65